

Az Internet használata a könyvtártudományban és a könyvtári munka néhány területén

Az Internetnek a könyvtárközi kölcsönzésben való használatáról Szili Erika tollából olvashattunk a TMT hasábjain (1996. 11–12. sz. p. 441–444.). E fontos terület mellett egy sor más könyvtári munkafolyamatban és a könyvtártudomány területén is jól használható a hálózat. Ezek főbb külföldi forrásaiba vezet be az olvasót a következő válogatás.

Könyvtártudomány

Kezdjük a könyvtártudománnyal, amely egy sor átfogó jellegű kalauzban is megjelenik.

Ian Tilsed (a University of Exeter Könyvtára, Nagy-Britannia) kalauza a *Library & Related Resources* (<http://www.ex.ac.uk/~ijtilsed/lib/wwwlibs.html>), amely a könyvtárak, múzeumok által fenntartott és a World Wide Weben elérhető forrásokat tárja fel.

A *PICK: quality Internet resources in library and information science* a legjobb forrásokat igyekszik bemutatni, egyaránt figyelve a „könyvtárra” és a „könyvtártudományra” (<http://www.aber.ac.uk/>).

Jeff Kosokoff (Indiana University School of Library and Information Science) útmutatója, a *Library & Information Science Resources* is átfogó, de már főleg a könyvtártudományra koncentrált (<http://www.slis.lib.indiana.edu/LIS/inetlib.html>).

Traugott Koch (Lundi Egyetem, Svédország) kalauza kifejezetten a könyvtártudományi források feltárását szolgálja (<http://www.ub2.lu.se/lisres.html>).

Hazai és külföldi források után kutakodva érdekes megnéznünk a *Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Könyvtárának* szerverén a virtuális könyvtár menüpontot (<http://pernix.bke.hu/virtual/virlib.html>).

Átfogó tematikus keresést végezhetünk tárgyunkban a Yahoo segítségével (<http://www.yahoo.com>).

Ezenkívül emeljünk ki néhány könyvtári témájú elektronikus folyóiratot.

A *LIBRES* nemzetközi, részben lektorált tudományos folyóirat (<http://indigo.lib.sln.edu/epubs/libres>).

A *PACS Review* (Public-Access Computer Systems Review) a könyvtárgépesítés és a háló-

zatok ügyének egyik legfontosabb elektronikus folyóirata (<http://info.lib.ukn.edu/pacsrev.html>).

A *Current Cites* (<http://sunsite.berkeley.edu/CurrentCites>) a könyvtártudomány területén megjelent válogatott folyóiratcikkek ismertetéseit tartalmazza.

Német nyelven olvasók számára lehet érdekes a *Nachrichten für Dokumentation* című nyomtatott folyóirat online változata, amely a tartalomjegyzékeken kívül a referátumokat és a cikkek egy részét tartalmazza (<http://www.darmstadt.gmd.de/NFD>).

Hasonló szolgáltatást kapunk a *Deutsches Bibliotheksinstitut* folyóirataiból is (www.dbi-berlin.de).

Említsünk még levelezésen alapuló elektronikus vitafórumokat is: *ASIS-L@VMD.CSO.UIUC.EDU* (*American Society for Information Science*), *ELEASAI@ARIZVM1* (*Open Library/Information Science Research Forum*).

Nemzetközi szervezetek

Nem kapcsolódik ugyan közvetlenül egyetlen munkafolyamathoz sem, de nem hagyhatjuk figyelmen kívül a nemzetközi szervezetek munkájának követését.

Mindenekelőtt az IFLA otthlapját említhetnénk meg (<http://www.nlc-bnc.ca/ifla/home.htm>), ahol számos más információ mellett megismerkedhetünk az IFLA szervezeteivel és programjaival. Ian Tilsed kalauzából is elérhető, ahogyan ott találhatjuk többek között a következő szervezeteket is: American Library Association, Association of College and Research Libraries, ASLIB – The Association for Information Management, Institute of Information Scientists, Library Association, RLG – Research Libraries Group, UKOLN – UK Office

for Library Networking, UKOLUG – UK Online User Group.

Gyarapítás

A gyarapítás egyike a hálózatokon legjobban ellátott területeknek, amely dinamikusan fejlődik, különösen a WWW egyre nagyobb fokú elterjedésének köszönhetően. A WWW-n kívül persze Gopherre vagy elektronikus levelezésre épülő források is vannak.

Az Internet fokozatos kereskedelmivé válása nyilvánvalóan hozzájárult mindehhez, hiszen itt áru adható el, még hozzá olyan áru, amellyel szemben kevés „networker” érez ellenszenvet. Az Interneten található számos „üzlet” egy része kifejezetten a könyvtárosok rendelkezésére áll, de érdemes megnézni az árujukat elsősorban az egyéni vásárlók számára kínáló helyeket is, mert itt is találhatunk könyv- vagy folyóirat-szerzeményezésünkben (vagy mindkettőben) hasznosítható szolgáltatásokat.

A nagy elterjedtség különösen a kiadóktól származó információkra vonatkozik, amelyek nagy számban, a legkülönbözőbb összeállításokban és elérési utakkal férhetők hozzá. Ezek egy részét Szili Erika is említi, ezért ezúttal csak a kifejezetten a szerzeményező könyvtárosok számára létrejött forrásokra mutatunk rá. Ilyen az **ACQNET-L@LISTSERV.APPSTATE.EDU**, moderált vitafórum, amelynek archívuma anonim ftp-vel érhető el: **ftp://LISTSERV.APPSTATE.EDU/pub/acqnet**.

Az ACQNET testvérszolgáltatása az AcqWeb (**http://www.library.vanderbilt.edu/law/acqs/acqs.html**). Az 1. ábra az egyéb kapcsolatok címén felsorolt linkeket mutatja meg szöveges formában az AcqWebből.

Moderált fórum a **COLLDV-L@VM.USC.EDU** is, amely szintén a szerzeményezés kérdéseivel foglalkozik.

A folyóirat-szerzeményezés, feldolgozás stb. kérdéseire szakosodott vitafórum a **SERIALST@UVMVM.UVM.EDU**.

Indexelés, osztályozás

Több fontos (bár alapvetően az angol-amerikai katalogizálás szabályaira koncentráló) kalauz is létezik. Vianne Sha munkája az *Internet resources for cataloging* (**http://www.law.missouri.edu/viane/cat.html**) és az *Internet resources to inform and support cataloguing functions* (FIS Toronto, **http://www.fis.utoronto.ca/libr/catnet.htm**).

AcqWeb's Directory of Publishers and Vendors

Other Links to Publishers and Books

- * ABC Bücherdatenbank European site with excellent search capabilities for in print books
- * Alternative Press Center
- * Amazon.com books Over 1 million titles; discounts; searchable; includes picks w/brief reviews; personal notification service
- * American Society of Associations Links to over 1000 associations (as of July, 1996)
- * Back Issues & Exchange Services Gathers together all known links to serial back issues and exchange services freely offered through the Internet; by Birdie MacLennan, University of Vermont
- * BIC Publications (Book Industry Communications)
- * Book Catalogues and Book Clubs List [rec.arts.books FAQ Homepage](http://rec.arts.books.FAQ.Homepage)
- * BookPage Online Web: The Intelligent Navigator to Book Information in Cyberspace A bulletin board for the publishing industry
- * BookServe Great search capabilities for in print books
- * BookWire: The Publishing Industry's Online Information Resource
- * BookZone, Inc. Hosts many publishers, and includes over 1,000 links to book-related Web sites
- * Deutschsprachige Verlage im Internet List of German publishers on the Internet
- * Internet Book Information Center (IBIC)
- * Kaiser Books and Computers Mostly late 19th/early 20th century books, plus links to other used book dealers & shareware
- * On-line Books Page
- * Powell's Books
- * Publishers on the Internet Arranged by country; from Peter Scott, Univ. of Saskatchewan
- * ReadersNdex Includes book search capabilities and customized e-mail notification service for new publications
- * TitleNet – Book Publishers Catalogs Searchable gopher for a number of publishers (formerly TitleBank)
- * TitleNet – Book Publishers Catalogs (Gopher)
- * Yahoo's List of Publishers on the Web

Up to AcqWeb's Directory of Publishers and Vendors

© 1996 AcqWeb

1. ábra Kapcsolódási pontok az AcqWebből
(**http://www.library.vanderbilt.edu/law/acqs/acqs.html**)

Az időszaki kiadványok katalogizálásával foglalkozik Anne Ercelawn Vanderbilt University összeállítása (<http://www-library.vanderbilt.edu/erclawn/serials.html>).

Az Interneten hozzáférhető a *Cataloguing and Classification Quarterly* c. negyedéves folyóirat (<http://stirner.library.pitt.edu/~haworth/ccq.html>).

Tájékoztatás

A tájékoztatás egészével kapcsolatos források ismertetése reménytelen vállalkozás volna, ezért mondandónkat a „megválaszolhatatlan” referenszkérdésekre korlátozzuk.

Több elektronikus vitafórum arra is lehetőséget ad, hogy azokra a referenszkérdésre, amelyeket nem tudunk olvasóinknak megválaszolni, távoli kollégáinktól kapjunk információt. Ezt azonban mindig az utolsó lehetőségnek kell tekintenünk, tehát az elektronikus vitafórumokat csak akkor terhelhetjük ilyen irányú kérdéseinkkel, ha már minden lehetséges forrást megvizsgáltunk, és nem jutottunk eredményre.

Vannak ugyanakkor kifejezetten a nehéz referenszkérdések megválaszolására szakosodott fórumok is (**LIBREF-L@VM.USC.EDU**, **LAWLIBREF-L@ACC.WUACC.EDU**, *Law Library Reference Queries*).

Vezetés (igazgatás, menedzsment)

A **LIBADMIN@UMAB.UMD.EDU** vitafórum a könyvtári menedzsment legáltalánosabb (bár főként amerikai tapasztalatokat és körülményeket tükröző) fóruma.

Az egyetemi könyvtárakban folyó tervezés a témája a **LIBPLN-L@UKANVM** (*University Library Planning*) fórumnak.

A **LIBPER-L@KSUVM.KSU.EDU** (*Library Personnel and Organizational Development*) a humán erőforrásokkal foglalkozik.

A **TQMLIB@CMS.CC.WAYNE.EDU** (*Total Quality Management for Librarians*) a manapság egyre többet emlegetett teljes körű minőségbiztosítás kérdéseit tárgyalja.

Beérkezett: 1997. I. 8-án.

Második nemzetközi nyári iskola a digitális könyvtárakról

A *Tilburgi Egyetemen* tartandó 2. nemzetközi nyári iskola (Hollandia, 1997. augusztus 10–22.) jó lehetőséget ad az ismeretek felfrissítéséhez mind az egyetemi, főiskolai, kutatóintézeti és vállalati könyvtárosoknak, mind a könyvtárosképzéssel foglalkozó pedagógusoknak. A programban több mint 30 előadás, esettanulmány és bemutató szerepel a szakmában ismert, neves előadók közreműködésével. A témák közül néhány: az információs lánc megváltozása (kiadók–előfizető ügynökségek), a könyvtárosok jövőbeni szerepe, stratégiai tervezés, pénzügyi kérdések, elektronikus dokumentumok (formátum, szerzői jogi kérdések, disszertációk, kutatási jelentések), információs technológia, Internet és WWW, felhasználók az elektronikus környezetben, a könyvtári személyzet felkészítése.

Az 1. nyári iskolán 15 országból 60 hallgató vett részt, közülük 90% tartotta olyan sikeresnek, hogy munkatársainak is ajánlja a részvételt.

/Hír a Digital Libraries Research levelezőlistáról, 1997. február 18./

Könyvtári tételek az USA 1998. évi költségvetésében

A Kongresszusnak nemrég benyújtott 1998. évi költségvetés első ízben irányoz elő 136,4 millió dollárt a könyvtári szolgáltatásokkal és technológiákkal foglalkozó törvény (*Library Services and Technology Act*) finanszírozására. A korábbi könyvtári törvény (*Library Services and Construction Act*) helyébe lépő rendelkezés a technológiai megújulásra és az ezen alapuló szolgáltatások elterjesztésére összpontosít, és egy új nemzeti program alapjait teremti meg. További könyvtári vonatkozású tételek: az oktatási technológiára tervezett 545 millió dollárból 425 millió a műszaki kultúra előmozdítását célzó *Technology Literacy Challenge Fundra* jutna, a Kongresszusi Könyvtár számára 387,6 millió, a Nemzeti Mezőgazdasági Könyvtár számára 19 millió, a Könyvtári és Információtudományi Nemzeti Bizottság számára 1,1 millió, és a Nemzeti Orvostudományi Könyvtár számára 153 millió.

/Clinton fiscal 1998 budget released. = *Advanced Technology Libraries*, 26. köt. 3. sz. 1997. p. 1./

(V. P. É.)